ΗΣΥΜΠΛΗΡΩΣΙΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΗΜΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΝ

ΑΝΑΚΤΟΥΝ ΖΩΗ ΤΑ ΩΡΑΙΑ ΓΛΥΠΤΑ ΤΗΣ ΦΙΓΑΛΕΙΑΣ...

Από τα σπασμένα ανάγλυφα, που αναπλάσσονται ζωντανεύουν θαυμάσιες σκηνές του αρχαίου βίου

ΤΗΣ κ. ΑΘΗΝΑΣ Γ. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

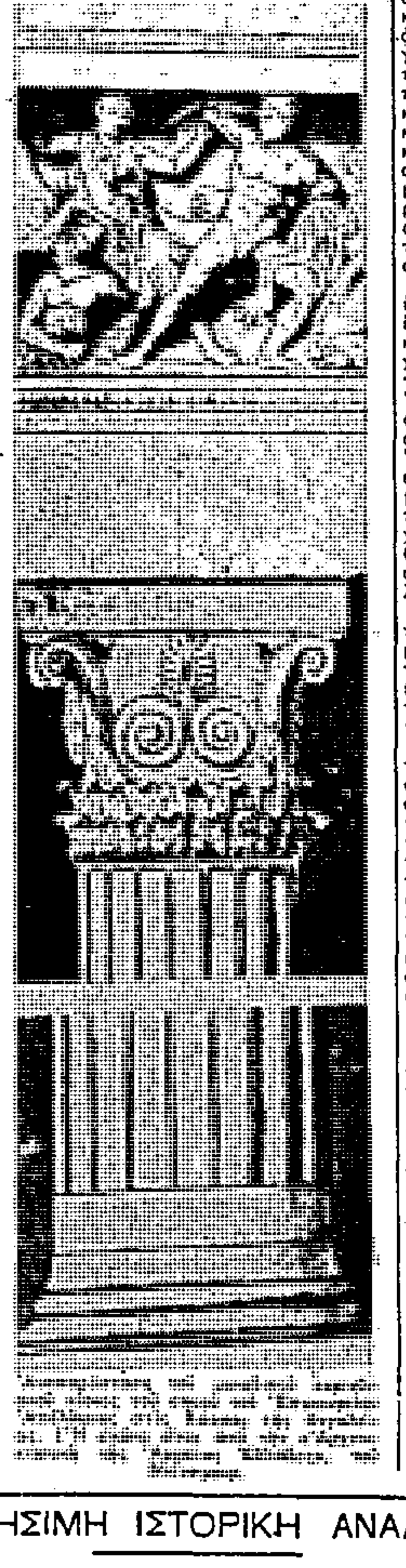

Είναι σπάνια, σχεδόν ανύπαρκτη, η περίπτωση να διασωθή ακέραιος ένας αρχαίος ναός. Ακόμη κι όταν τον έχη σεβασθή ο χρόνος, κι αν οι αμέτρητοι βάρβαροι που πάτησαν τα χώματά μας τον άφησαν σχετικά άθικτο, κι αν οι κεραυνοί, οι σεισμοί δεν τον άγγισαν, τις περισσότερες φορές, κατατρεγμένοι, κι εξαθλιωμένοι από την ανέχεια οι απόγονοι, μες στις ετερόκλιτες περιπέτειες του Έθνους, έχουν απλώσει βέβηλα τα χέρια τους για να ξεστελιώσουν το αρχαίο οικοδόμημα, σε μιά δύσκολη στιγμή. Χρειάζονταν πέτρες, για να χτίσουν τα σπίτια τους ή την εκκλησία. Ας έλειπε το μολύβι. Πρόχειρο και ανυπεράσπιστο το προγονικό αριστούργημα, απλά— απλά, πόσες φορές δεν έχει ικανοποιήσει παρόμοιες ανάγκες, απομένοντας ακρωτηριασμένο και τραυματισμένο βαρειά.

Απ' όλες σχεδόν τις παραπάνω συμφορές, βοήθησε η τύχη να γλυτώση ο ναός του Επικουρείου Απόλλωνος στη Φιγαλία. Άγνωστο μόνο σε ποιάν εποχή τον έβλαψαν σεισμοί. Εξακολουθούσε όμως την ύπαρξή του, χαμένος στη μεγαλόπρεπη μουντή ερημιά των αρκαδικών βουνών, μακρυά από κάθε κατοικημένο χώρο, ώς τα 1765. Κανείς ξένος δεν ήξερε πώς υπήρχε. Το πιό κοντινό χωριό ήταν ώρες μακρυά και για να φτάση κανείς ώς εκεί, χρειαζόταν πολύωρη και κουραστική πορεία. Είχε πέσει η στέγη του, και οι τοίχοι του σηκού είχαν σωριαστή κατάχαμα. Όμως, όλο το υλικό του ήταν εκεί γύρω, κι αν χρειαζόταν κάποτε ν' αναστηλωθή, τίποτα δε θάλειπε. Μόνη καταστροφή θάταν το σπάσιμο μερικών βαρειών μελών, καθώς θάχουν σωριαστή κατάχαμα, από ψηλά.

Εκείνο το χρόνο (τα 1765), ο Μπόσερ, ένας Γάλλος αρχιτέκτων, γύριζε την Ελλάδα μελετώντας τα αρχαία της μνημεία. Όταν έφτασε στην Καρύταινα, έμαθε από τους ντόπιους για το ναό. Χωρίς να χάση καιρό, έφερε τα βήματά του ώς εκεί, κι είναι ο πρώτος που τον περιγράφει, μετά τον αρχαίο περιηγητή Παυσανία. Φυσικά, η ανακάλυψη του Μπόσερ ήταν κι' η αρχή νέων μεγάλων συμφορών για το αρχαίο μνημείο, γιατί αμέσως κινήθηκε πολύ η όρεξη των αρχαιόφιλων ξένων της εποχής να τον ίδουν από κοντά και να πάρουν ό,τι μπορούσαν.

Ως τα 1805, που ένας Άγγλος αξιωματικός, ο Πήκ, περιηγήθηκε την Ελλάδα, ο αρχαίος ναός βρισκόταν απείραχτος στη θέση του. Στά 1811 όμως έφτασε η κρίσιμη στιγμή. Μιά ομάδα ξένων, των Dilettanti, αυτών που είχαν αρπάξει τα γλυπτά του ναού της Αφαίας στην Αίγινα έφτασε ώς τις Βάσσες. Αφού κοίταξαν καλά το χώρο και κατάλαβαν πως ο μεγάλος σωρός που ήταν πεσμένος από ψηλά, στο εσωτερικό του ναού, πολλά πράγματα θα έκρυβε, αποφάσισαν να πάρουν την άδεια της τουρκικής κυβέρνησης και να κάμουν ανασκαφές τον ερχόμενο χρόνο.

Βρισκόταν το Έθνος τότε ακόμα στα χέρια του βαρβαρότατου κατακτητή κι εχθροί και φίλοι, ξεκινώντας από την αδυναμία του σκλαβωμένου λαού να αμυνθή, αλώνιζαν στην πατρογονική του κληρονομιά, από «αρχαιοφιλία». Τα χρόνια εκείνα αρπάχτηκαν τα γλυπτά του Παρθενώνα. Τότε κοντά στα 1812 οι ανασκαφές των Dilettanti έφεραν στο φως τα γλυπτά του ναού του Επικουρείου Απόλλωνος στη Φιγαλία με αποτέλεσμα να πάρουν κι αυτά το δρόμο της εξορίας.

Αρχικά, με πολλούς κόπους τα μετέφεραν στη Ζάκυνθο κι εκεί αφού τα διαπραγματεύθηκαν ακριβά, για να τα πουλήσουν τελικά στον βασιλέα της Αγγλίας. Σήμερα, το Βρετανικό Μουσείο κατέχει, ανάμεσα στα άλλα του αποκτήματα, 23 πλάκες της σπουδαιότατης για την ιστορία της τέχνης ζωφόρου της Φιγαλίας,— έχει διατηρηθή σε αρκετά καλή κατάσταση —και λίγα κομμάτια από τις μετόπες του ίδιου ναού. Έτσι, το αρχαίο κτίριο αφού αναστηλώθηκε με τη φροντίδα της Αρχ. Εταιρίας, όπως γράψαμε σε προηγούμενο άρθρο, υψώνεται πάλι σχετικά ακέραιο. Ο γλυπτός του διάκοσμος όμως είναι μακρυά σε ξένο μουσείο, αποτελώντας ένα ακόμα φοβερό παράδειγμα της τόσο δύσκολης και τραγικής ιστορίας του τόπου μας και της τύχης των καλλιτεχνικών του θησαυρών. Εκτός από την έρευνα που έχει κάμει στον ναό ο αρχαιολόγος Κ. Κουρουνιώτης, αργότερα ανέσκαψε τον χώρο και ο ακαδημαϊκός και γνωστότατος αρχαιολόγος κ. Κ. Ρωμαίος. Και οι δυό ερευνητές, στις εκεί εργασίες τους βρήκαν νέα, μικρά όμως, κομμάτια του γλυπτού διακόσμου, που στη φούρια τους οι Dilettanti δεν τα πρόσεξαν. Εκτός απ' αυτά, ο έφορος αρχαιοτήτων Ολυμπίας κ. Ν. Γιαλούρης μάζεψε λίγα ακόμη, τα τελευταία χρόνια, στη γύρω περιοχή του ναού.

Η ζωφόρος του Επικουρείου Απόλλωνος είναι σπουδαιότατη για την ιστορία της αρχαίας γλυπτικής και έχει μελετηθή στο σύνολό της από πολλούς ειδικούς επιστήμονες. Στην αρχή, μάλιστα, ήταν προβληματική ακόμη και η θέση της κάθε πλάκας στο σύνολο, έτσι καθώς τα γλυπτά, πρόχειρα σηκωμένα και χωρίς καμμιά επιστημονική παρατήρηση για τη θέση όπου βρέθηκαν, μετακομίσθηκαν μακρυά από το αρχαίο οικοδόμημα. Ξέρουμε ότι παριστανόταν η Αμαζονομαχία— η μυθική μάχη της πολεμικής ασιατικής γυναικείας φυλής με τους αρχαίους Αθηναίους,— και η Κενταυρομαχία— ο αγώνας της θεσσαλικής φυλής των Λαπιθών εναντίον των Κενταύρων. Και τα δύο αυτά θέματα τα αγάπησε πολύ η αρχαία τέχνη και έχουν παρασταθή σε πολλά μνημεία. Συμβόλιζαν στη συνείδηση των αρχαίων τον αγώνα που έκαμαν οι άνθρωποι με τα άγρια στοιχεία της φύσης, για να κερδίσουν, με τη συμπαράσταση των θεϊκών δυνάμεων, βήμα πρός βήμα, το δύσκολο μονοπάτι που οδηγεί στον πολιτισμό. Η διακόσμηση αυτή είναι γινωμένη σε μάρμαρο, επειδή λοιπόν πουθενά, στις ανασκαφές δε βρέθηκαν ίχνη λατύπης, που να πιστοποιούν ότι θα τάχαν εργαστή εκεί, επί τόπου, η φαντασία των επιστημόνων δούλεψε πολύ, προσπαθώντας να φωτίση την προέλευσή τους, τον τεχνίτη που τα έπλασε, τον χώρο όπου δουλεύτηκαν, το καλλιτεχνικό εργαστήριο που έδωσε τα πρότυπα.

Οι παραστάσεις είναι τολμηρές. Ξεχωρίζουν μερικές για την κίνηση και τη ζωή που ξεχειλίζει. Τα ρούχα κυματίζουν ζωηρά και το σύνολο δίνει ωραία την εντύπωση του άγριου αγώνα που ξετυλίγεται ανάμεσα στους αντιπάλους. Θέματα που τα είχαν κι άλλοτε μεταχειρισθή κι όμως πάντα — το χαρακτηριστικό στην αρχαία τέχνη — ο καλλιτέχνης μπορούσε να βάλη τη δική του προσωπικότητα, να δώση τη σφραγίδα της δικής του εμπνεύσεως. Ίσως γιατί ο θεός που λατρευόταν είναι ο Επικούριος (βοηθών) Απόλλων, για πρώτη φορά στη γλυπτική, βλέπει κανείς, μέσα στην άγρια διαμάχη, σκηνές ανθρωπινότερες: Αγωνιστές που μές στην εξάλλωση της μάχης σκύβουν να μαζέψουν τραυματισμένους συντρόφους. Μιά Αμαζόνα φτάνει να εμποδίση την συντρόφισσά της να σκοτώση νεαρόν Έλληνα που πεσμένος καταγής είναι ανυπεράσπιστος.

Η αμαζονομαχία παριστανόταν στην Ανατολική ή Νότια πλευρά, ή Κενταυρομαχία στη Δυτική και τη Βόρεια. Την τελική τακτοποίηση των παραστάσεων έχει κάμει ο Αμερικανός αρχαιολόγος Ντίνσμουρ που έχει ασχοληθή με όλα τα βασικά προβλήματα του ναού. Μεγάλη συζήτηση γίνεται για τον άγνωστο καλλιτέχνη όλων αυτών των έργων που έγιναν γύρω στα 420 π.Χ. Φαίνεται νάχουν την επίδραση της Αττικής τέχνης. Όμως, η λεπτότητα, η χάρη του Αθηναίου πλάστη λείπει απολύτως από τις ανδροπρεπείς πολλές φορές γυναικείες μορφές κυρίως. Πού πιθανό θεωρείται σήμερα ότι είναι το έργο καρπός προσπάθειας πελοποννησιακού καλλιτεχνικού εργαστηρίου, που φυσικά έχει υπ' όψει του και επηρεάστηκε από τη μοναδική αττική τέχνη.

Όσο κι αν βρίσκεται σε καλή κατάσταση η ζωφόρος— έχουν βρεθή και λίγες του ναού—πολλά κενά υπάρχουν. Κι είναι ίσως αφανής αλλά χρησιμότατη εργασία η συμπλήρωσή τους που θα δώση την συνολική εικόνα των παραστάσεων. Έτσι, ο γνωστός και για τη συμπλήρωση υπερεκατό κομματιών στα γλυπτά της Ολυμπίας Έφορος της περιοχής κ. Ν. Γιαλούρης, αφού πήρε την άδεια να μελετήση τα ευρήματα από τις ανασκαφές Κουρουνιώτη και Ρωμαίου, έβγαλε τριάντα γύψινα εκμαγεία από κομμάτια που υπάρχουν και πήγε επί τόπου, πέρυσι την άνοιξη στο Βρεταννικό Μουσείο για να ιδή από κοντά το έργο και να προχωρήση στη συμπλήρωσή του.

Με την υπομονή, την επιμέλεια και την αγάπη του κατώρθωσε να προσδιορίση τη θέση ωρισμένων από αυτά, έχοντας έτσι την ευκαιρία να συνδέση με τις παραστάσεις και μερικά άλλα μικρά τμήματα που βρίσκονταν στο Βρεταννικό Μουσείο, χωρίς νάναι γνωστή η θέση που απασχολούσαν στο σύνολο.

Αυτό εξ άλλου είναι το έργο του επιστήμονα. Να μην κουράζεται ποτέ και να επιμένη πάντα στην ολοκλήρωση της γνώσης του αρχαίου έργου. Με την εργασία αυτή δείχτηκε καθαρά, εφ' όσον υπάρχουν ακόμα κενά στις παραστάσεις, πόσο χρήσιμη θάταν και σήμερα μιά συμπληρωματική μικρή έρευνα του χώρου του τεμένους, που ίσως πολλά καινούργια κομμάτια θα έχη να αποκαλύψη και συγχρόνως να λύση το πρόβλημα της γλυπτικής διακόσμησης των αετωμάτων, που είναι ακόμα άγνωστο — έχει διατυπωθή και αντίθετη άποψη—αν είχαν παραστάσεις και ποιό ακριβώς ήταν το θέμα τους.

ΑΘΗΝΑ Γ. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

Μιά από τις πλάκες της Αμαζονομαχίας από τη ζωφόρο του ναού της Φιγαλείας. Των δύο κομματιών στο κέντρο κάτω η θέση καθορίστηκε τελευταία από τον κ. Ν. Γιαλούρη. Στις δυό γυναικείες μορφές δεξιά ξεχωρίζουν τα χαρακτηριστικά της βαρειάς και χωρίς λεπτότητα πελοποννησιακής τέχνης του έργου. Μιά αμαζόνα βοηθάει την πληγωμένη συντρόφισσά της. Τα κορμιά είναι πολύ βαρειά και γνώδη. Τα χέρια δυσανάλογα μακρυά και χοντρά. Ο κυματισμός και η πτύχωση των ρούχων διακρίνεται ωραιότατα. Πλούσιος και ζωηρός δίνει την αίσθηση της κίνησης.

ΜΙΑ ΧΡΗΣΙΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

ΤΑ ΔΕΙΝΑ ΤΩΝ ΕΠΤΑΝΗΣΙΩΝ ΥΠΟ ΤΟΝ ΑΓΓΛΙΚΟΝ ΖΥΓΟΝ

Ωμότητες παρόμοιες με εκείνες που εφαρμόζονται σήμερα εις βάρος των αγωνιζομένων Κυπρίων

ΤΗΣ κ. ΘΑΛΕΙΑΣ Ν. ΚΟΛΥΒΑ

Έχει περάσει ενάμισης αιώνας από τότε που το συνέδριο της Βιέννης εψήφισε τη παραχώρηση της Επτανήσου στη Μεγάλη Βρεταννία. Ανάμεσα στις μελέτες που είδαν το φως για την αγγλική προστασία των Ιονίων νήσων, ξεχωριστή κατέχει θέση η Ιστορική πραγματεία «Τα δεινά των Επτανησίων στη 35ετία της αγγλικής διοικήσεως», που δημοσιεύθηκε στα 1851 σαν απάντηση στην βίβλο «Τα Ιόνια νησιά υπό την αγγλική προστασία». Η βίβλος αυτή ήταν μιά απόπειρα δικαιολογίας των βασανιστηρίων του επτανησιακού λαού στην εποχή της Προστασίας που την ανάγκη της ένοιωθε επιτακτικά η αγγλική κυβέρνηση για να κατασιγάση το αμείλικτο εναντίον της «κατηγορών», που ο αντίλαλός του ακούγονταν πέραν του Ιονίου.

Στο πρόλογο του ο συγγραφεύς αναφέρει ότι η πραγματεία του απευθύνεται στον αγγλικό λαό και γράφει με το λεκτικό τύπο της εποχής του ότι: «εγένετο δε τούτο προς ενίσχυσιν του μέσου, το οποίον μετεχειρίσθην επί πολλά έτη,, δηλ. του εκκαλείν ενώπιον του αγγλικού λαού». Η καταγγελία του έγινε αφορμή να κατατεθή την 8ην Αυγούστου 1851 από τον «Πατριάρχη του Κοινοβουλίου κ. Χιούμ αναφορά προς την Αυτής Μεγαλειότητα, όπως διατάξη την κατάθεσιν των αντιγράφων, όλων των μεταξύ του Σερ Ουάρδου, αρμοστού των Ιονίων νήσων, και του λόρδου Γκρεϋ, εγγράφων, των αφορώντων την πρώτην συνεδρίαση της Συνελεύσεως αυτής της δημοκρατίας, τας ενεργηθείσας υποθέσεις, τον αριθμόν και τας αιτίας των διακοπών τοσάκις και επί τοσούτον». Και τελειώνει με τον επίλογο: «Η υπομονή την οποίαν εξησκήσατε επί τοσούτον, δεν θα τεθή υπό πολύ μακροτέραν δοκιμασίαν, διότι το κοινόν αίσθημα των Άγγλων, εξανάστη τέλος τώρα εις τας παρά των απεσταλμένων των κακώσεις, θα προξενήση μετ' ού πολύ αλλαγήν τινα εις το σύστημα το οποίον επί τοσούτον σάς καταπιέζει». Εκτός από τον μικρό αυτό πρόλογο, η Ιστορική πραγματεία έχει γραφή στην αγγλική γλώσσα κι έχει εκδοθή με το όνομα «Ιόνιος». Θα ήταν ίσως χρήσιμη η μετάφρασή της, όχι μόνο για τις έκδηλες ομοιότητες που παρουσιάζει η Επτανησιακή αγγλοκρατία με την Κυπριακή, αλλά γιατί καθρεφτίζεται σ' αυτή πιστά η μορφή της αγγλικής αποικιοκρατικής νοοτροπίας.

Σκοπός της παρούσης Ιστορικής αναδρομής είναι να επαναφέρη στη μνήμη των παληότερων που τα λησμόνησαν και των νεώτερων που τ' αγνοούν, μερικά γεγονότα του ενωτικού αγώνα των Επτανησίων, που ο παραλληλισμός τους με τον Κυπριακό καταδικάζει την Ιστορία ενός έθνους, που επαίρεται για το πολιτισμό του και σφαγιάζει το δίκαιο ενός πολιτισμένου λαού σε μιά εποχή που ο άνεμος της ελευθερίας έχει σαρώσει και τα τελευταία λείψανα της αποικιοκρατικής δουλείας και για τους πιό καθυστερημένους λαούς.

Το έθνος αυτό που ένας ποιητής του έγραψε για το παιδί του τους στίχους εκείνους που προβλήθηκαν σαν αξίες αιώνες της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, πιστεύει ότι έχει δικαίωμα να θυσιάζη στα συμφέροντά του τη ζωή και την αξιοπρέπεια ενός λαού. Η απάντηση που δόθηκε στο «πιστεύω» του, απ' τους Επτανήσιους τότε και που δίνεται απ' τους Κυπρίους σήμερα είναι η ίδια άφοβη και μέχρι θανάτου αντίσταση.

Τα συμφέροντα της Αγγλίας πλήρωσαν οι Επτανήσιοι με την τριακονταπεντάχρονη κατοχή τους, που όσο κι' αν έφερε το ψεύτικο όνομα της «αυτονομίας» ήταν σκληρότατη τυραννία. Η ναυτική και στρατιωτική θέση των Ιονίων νησιών είχε στρέψει πάνω τους τ' αρπαχτικά ένστικτα της αγγλικής αυτοκρατορίας. Τα πλεονεκτήματα αυτά είχαν εκτιμήσει ο Άγγλος στρατηγός Νάπιερ και ο λόρδος Σέϊτον και είχαν ενθαρρύνει το εμπόριο της Ιθάκης και Κεφαλλονιάς με τη Μαύρη Θάλασσα που στο βάθος συντελούσε στην οικονομική ανάπτυξη της Αγγλίας. Είχαν καταλάβει οι Άγγλοι τα Επτάνησα στα 1815, ύστερ' από τη Συνθήκη των Παρισίων. Στο πρώτο της άρθρο η συνθήκη καθιστούσε τα Επτάνησα «ελεύθερο και ανεξάρτητο Κράτος των Ηνωμένων Ιονίων νήσων». Η ελευθερία και ανεξαρτησία ήσαν απ' τη γέννησή τους αλυσοδεμένες με την «πλήρη και αποκλειστική πολιτική και στρατιωτική κυριαρχία του Άγγλου Βασιλιά στα Επτάνησα».

Η βαθυστόχαστη ανάλυση κι' ερμηνεία της συνθήκης από τον Ιόνιο Ιστορικό και ο τρόπος της εφαρμογής της από τους Αρμοστές υπερβαίνει τα όρια της ανασκόπησης αυτής που η επιδίωξη της περιορίζεται στα συμπεράσματα που θα βγάλη ο αναγνώστης απ' τον παραλληλισμό της αποικιοκρατικής πολιτικής των Άγγλων στα Επτάνησα και της εφαρμοζόμενης σήμερα στη Κύπρο.

Δεν άργησαν ν' αντιληφθούν οι Επτανήσιοι τους σκοπούς της Προστασίας και η σκιά της δουλείας πλάκωνε τη ψυχή τους. Οι απατηλές διακηρύξεις της αγγλικής κυβερνήσεως είχαν ξεγελάσει μερικούς Έλληνες προσκείμενους στο αγγλόφιλο κόμμα και μερικούς επηρεαζόμενους από τους Άγγλους, όπως ο πρεσβευτής Φαραίλες Αρμένης. Αλλ' εάν είχαν προσέξει τις κυνικές δηλώσεις του πρώτου Αρμοστή Θ. Μαίτλανδ, όπου μιλούσε για τη προβληματική ανεξαρτησία του επτανησιακού λαού υπό τη ξένη Προστασία, θα ήσαν προειδοποιημένοι για τα όσα έμελλε να επακολουθήσουν. Η κακοδαιμονία και τρομοκρατία που άρχισε με την ανάληψη της Αρμοστείας από τον Μαίτλανδ, απεικονίζεται στην έκθεση του λόρδου Μπράουγαμ, ύστερ' από την έρευνα που έκαμε στα νησιά. Αφιερώνει ολόκληρα κεφάλαια στις στάσεις τις υποκινούμενες από τα όργανα της Αρμοστείας, στην καταπατάλησιν του δημοσίου χρήματος στη στρατιά των αργόμισθων, στους ηγεμονικούς μισθούς της αρμοστειακής υπαλληλίας, στους ανώφελους καταυλισμούς και λιμενισμούς, στους ασύδοτους επιχειρηματίες που γέμιζαν τις τσέπες των.

Οι πρώτες ριπές της Ελληνικής Επαναστάσεως κάλυψαν με απειλητικά νέφη τον Ιόνιο ουρανό. Η αυστηρή απαγόρευση και της παραμικρής εκδήλωσης των Επτανησίων για τον απελευθερωτικό αγώνα και η κατάφωρη συμπάθεια της Αρμοστείας προς τους Τούρκους δυνάμωσαν την υποβόσκουσα ανάμεσα προστατών και προστατευόμενων εχθρότητα. Ο Αρμοστής εφωδίαζε τον οθωμανικό στόλο στα λιμάνια του Ιονίου, κι' εξύβριζε τον ναύαρχο Τομπάζη όταν πήγε στη Ζάκυνθο. Το παρακάτω απόσπασμα του Ιστορικού Γόρδων είναι διαφωτιστικό: «Εκραγείσης της Επαναστάσεως του 21, οι Ιόνιοι κατελήφθησαν υπό πατριωτικού ενθουσιασμού, η δε Αγγλική Προστασία μάτην πειραθείσα να κατευνάση τον πάνδημον τούτον οργασμόν, έστρεψε αναφανδόν προς τους Οθωμανούς πάσαν προσπάθειαν». Η πίεση του εθνικού αισθήματος και η κήρυξη του στρατιωτικού νόμου ήσαν τα αίτια της ανταρσίας των Ζακυνθίων στον Υψόλιθο τον Σεπτέμβρη του 1821, και της σφαγής ελαχίστων Τούρκων προσφύγων στα Κύθηρα. Τ' αντίποινα της Προστασίας ήσαν φρικιαστικά. Αγχόνες στήθηκαν στις Ιόνιες ακτές και τα πτώματα των απαγχονισθέντων κρεμάστηκαν σε σιδερένια κλουβιά στα γύρω υψώματα και στη πόλη. Μιά μάνα τρελλάθηκε όταν είδε το πτώμα του παιδιού της κρεμασμένο απέναντι της κι' έδειχνε μέσ' τους θρήνους της στους περαστικούς διαβάτες το φριχτό θέαμα.

Ίδια και χειρότερα φέρθηκε η Αρμοστεία στη στάση των χωρικών Κεφαλλήνων στα 1848 και στην πατριωτική δεύτερη εκδήλωσή των στα 1849 με ελληνικές σημαίες και ζητωκραυγές υπέρ της ελευθερίας. Τ' αντίποινα που εφήρμοσε τότε ο Αρμοστής Ουάρδος για τη τιμωρία της εκδήλωσης αυτής θα κηλιδώνουν μ' αιώνια ντροπή κι' ανεξίτηλο στίγμα το πρόσωπο της αγγλικής Προστασίας. Τα αντίποινα ήσαν:

1) Ο τουφεκισμός και απαγχονισμός 21 Κεφαλλήνων.

2) Η μαστίγωση με τις εννιά γατουρές 300 ανθρώπων που οι πλείστοι υπέκυψαν από την αφόρητη κάκωση.

3) Το κάψιμο των σπιτιών τους, το ξερρίζωμα των αμπελιών, η ανατριχιαστική σκηνοθέτηση εκτελέσεων για την παράδοση των κρυμμένων όπλων.

4) Η δωροδοκία κατασκόπων για την ανακάλυψη των ενόχων και την ψευδή ενοχοποίηση των.

5) Η παραβίαση του οικογενειακού ασύλου σε ώρες νυχτερινές και η φυλάκιση και εκτόπιση πολιτών χωρίς ανάκριση και δίκη.

6) Η σύλληψη και εκτόπιση δημοσιογράφων και η κατάσχεση αρχείων και χειρογράφων στα σπίτια Εγκρίτων Κεφαλλήνων.

Ο αριθμός αυτός και η αναγραφή των ωμοτήτων αυτών δεν εξαντλούν το κεφάλαιο των εγκλημάτων της Αρμοστείας.

Όταν έγιναν γνωστά στην Αγγλία τα γεγονότα αυτά και οι βουλευταί ζήτησαν πληροφορίες σχετικές, ο πρωθυπουργός παρέταξε μιά σειρά ανενδοίαστων ψευδολογιών και εχαρακτήρισε συλλήβδην όλους τους Επτανησίους εγκληματίες. Η προκληθείσα αναταραχή ήταν η αφορμή να εκδοθή η Βίβλος για ν' ανασκευασθούν οι συκοφαντίες εναντίον της Αρμοστείας. Στις ψευδολογίες αυτές απάντησε τότε ο Ιόνιος Ιστορικός χαρακτηρίζοντας τη Προστασία δόλια, διεφθαρμένη και κυνική. Οι χαρακτηρισμοί αυτοί ήσαν πολύ ηπιώτεροι από εκείνους που ο Μαίτλανδ επέρριπτε στην Βρεταννία όταν στις μυστικές του εκθέσεις προς τον υπουργό των Αποικιών έγραφε ότι «πολλά άρθρα του Ιονίου Συντάγματος είναι ανόητες φλυαρίες και έχουν μοναδικό σκοπό να παραπλανήσουν τους Επτανησίους, που όπως όλοι οι Ανατολίτες εντυπωσιάζονται με ωραία λόγια και ηχηρές φράσεις». Ήσαν τόσο απληροφόρητοι οι Άγγλοι πολιτικοί με τα πράγματα της Επτανήσου ώστε όταν υποβάλλονταν υπομνήματα στη βουλή των Κοινοτήτων, πολλοί να ρωτούν πού ήσαν τα Ιόνια νησιά. Μπορεί και σήμερα ν' αναρωτιούνται πού βρίσκεται η Κύπρος και μπορεί η άγνοια αυτή νάναι μιά προστατευτική ασπίδα της ένοχης συνειδήσης των για να μη ξαναγυρίζη αιώνια στον άγνωστο τόπο του εγκλήματος. Ο συγγραφεύς της Βίβλου εξανίσταται με τις «άδικες επιθέσεις» εναντίον του Ουάρδου και γράφει για τις «εξονυχιστικές ανακρίσεις» των υπαιτίων. Ήσαν αληθινά εξονυχιστικές, γιατί τα νύχια των ανακρινόμενων έβγαιναν με τις καυτές τσιμπίδες των ανακριτών. Ο εφιαλτικός αυτός πίνακας έβαινε προσαυξανόμενος σε όλα τα προενωτικά χρόνια.

Στο κεφάλαιο της παιδείας, της δικαιοσύνης, της εργασίας, της κοινωνικής προνοίας, της γλώσσας, η Προστασία φέρθηκε με το γνωστό αγγλικό χιούμορ. Ο νόμος που καθιστούσε υποχρεωτική την ελληνική γλώσσα δημοσιεύθηκε ύστερ' από 32 χρόνια και εφαρμόσθηκε τρία χρόνια αργότερα, δηλ. όταν ελευθερώθηκε η Επτάνησος. Η εκλογή των βουλευτών ήταν ειρωνεία, η αυτοδιοίκησις είχε καταργηθή, η δικαιοσύνη ήταν ανύπαρκτη, η κοινωνική πρόνοια, θύμιζε καθώς έγραφε ο Ιστορικός και βουλευτής της 4ης Ιονίου βουλής Α. Μουσταξύδης στο υπόμνημά του πρός τον υπουργό των Αποικιών στα 1839, τα σπίτια που έφτιαχναν με κλαδιά δένδρων οι πρωθυπουργοί της Μεγάλης Αικατερίνης στους δρόμους της Κριμαίας όταν επρόκειτο να περάση από κεί. Νέοι προικισμένοι με μόρφωση ήσαν καταδικασμένοι σε πενία γιατί δεν είχαν εργασία. Βιρτουόζοι οι Άγγλοι στη σωματική δολοφονία ήσαν εξ ίσου δυνατοί και στην ψυχική. Στις δημόσιες θέσεις ήσαν διωρισμένοι μόνον Άγγλοι. Κορσικανοί και Σικελοί. Ο Μαίτλανδ προφασίζονταν ότι ήσαν λίγες οι θέσεις. Αλλά ήταν πολύ κοντά ο καιρός που είχε αυξήσει τις 396 δημόσιες θέσεις που βρήκε όταν πρωτοπήγε Αρμοστής σε 575 και ασφαλώς δεν θα είχε λησμονήσει ότι είχε διορίσει δεκακισχιλίους εθνοφύλακες αξιωματικούς με μισθό ετήσιο κυμαινόμενο από 200—400 λίρες, ότι 35 χιλ. λίρες στοίχιζαν ετησίως στο δημόσιο ταμείο οι δαπάνες των βρεταννικών φρουρών, ότι είχε αυξήσει την φορολογία από 48 χιλ. λίρες σε 87 χιλ. και ότι είχε δαπανήσει υπέρ τις 209 χιλ. λίρες σε οχυρωματικά έργα. Ελάχιστα είναι τα πυρακτωμένα τεκμήρια της διαφθοράς και σκληρότητας της προστασίας που εξετέθησαν στο σημείωμα αυτό. Και θα είχαν πιθανόν ξεμακρύνει με τον καιρό από τη μνήμη μας αν δεν τα γύριζε πίσω το μαρτύριο του κυπριακού λαού.

Αν θελήση κανείς να συγκρίνη τις δυό εποχές και τους δυό αγώνες εκτός από την ατμόσφαιρα της ιερότητας που αναδίνεται απ' αυτές, βλέπει να σελαγίζη πάνσεπτο το επικό και ηθικό μεγαλείο των δυό λαών και βλέπει ακόμα την αιώνια τυραννική μορφή της Αγγλίας, που είναι η ίδια και τώρα που η έξαιτη αίγλη της δεν έμεινε να φωτίζη άλλο πάρεξ τους τάφους και τους σταυρούς που γεμίζουν την Κύπρο.

ΘΑΛΕΙΑ Ν. ΚΟΛΥΒΑ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙΤΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΣΤΟΛΟΣ ΤΗΣ Η.Α.Δ.

ΘΑ ΠΑΡΑΓΓΕΛΘΟΥΝ ΑΡΑΒΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΦΟΡΑ

ΚΑΙΡΟΝ, Ιανουάριος

Πρό ημερών ανεχώρησεν εις την Ιαπωνίαν επιτροπή Αιγυπτίων ειδικών, οι οποίοι μεταβαίνουν εκεί με αποκλειστικόν σκοπόν να μελετήσουν την οργάνωσιν της δημιουργίας ενός μεγάλου αραβικού εμπορικού στόλου. Η πρωτοβουλία αυτή είναι μέσα εις τα πλαίσια της φιλοσοφίας της Αραβικής Επαναστάσεως, την οποίαν έχει κηρύξει ο Γκαμάλ Άμπντελ Νάσερ και κατά την οποίαν τότε ο αραβικός κόσμος θα απαλλαγή οριστικώς της εκμεταλλεύσεως της ιμπεριαλιστικής παρατάξεως, όταν κατορθώση να δημιουργήση ίδια μέσα επικοινωνίας με τον λοιπόν κόσμον με τον οποίον συναλλάσσεται.

Το κήρυγμα αυτό του Νάσερ ετέθη ήδη εις εφαρμογήν από το παρελθόν έτος οπότε το τοννάζ του αιγυπτιακού εμπορικού στόλου ηυξήθη κατά 38 χιλιάδες τόννους, διά να φθάση κατά τας προβλέψεις των ειδικών μέχρι του Ιουνίου εις 110 χιλιάδες τόννους. Και οι αριθμοί αυτοί αποτελούν μίαν ανησυχητικήν προειδοποίησιν διά τους Αγγλοαμερικανούς, οι οποίοι έχουν εις χείρας των τώρα το μεγαλύτερον μέρος της μεταφοράς του αραβικού πετρελαίου από την αραβικήν περιοχήν εις την Ευρώπην. Μία μεγάλη αραβική ναυτιλιακή εταιρία έχει ήδη συσταθή διά την ναυπήγησιν ενός στόλου πετρελαιοφόρων.

Μολονότι το σχέδιον τούτο θα απαιτήση την πάροδον έτους και πλέον μέχρις ότου τεθή εις εφαρμογήν, εν τούτοις ο Αραβικός Σύνδεσμος έχει ήδη προτάσεις ξένων εταιριών όπως τους ανατεθή η ναυπήγησις των πρώτων αραβικών πετρελαιοφόρων.

Ανεξαρτήτως της μορφής αυτής της νέας οικονομικής εκστρατείας την οποίαν κηρύσσει εις τον κατά θάλασσαν οικονομικόν τομέα της Μέσης Ανατολής, ο Νάσερ, φαίνεται ότι η συνεργασία με Ιάπωνας ναυπηγούς αποτελεί το μεγαλύτερον κτύπημα κατά των σημερινών κυριάρχων της ναυτιλίας εις την αραβικήν περιοχήν, διότι τα σκάφη τα οποία πρόκειται να ναυπηγηθούν θα είναι τα ευθηνότερα εις κινητήριον δύναμιν, αλλά και εις κόστος, αφού απερρίφθησαν ήδη προτάσεις της Δυτικής Γερμανίας, της Ολλανδίας και της Σουηδίας.

Τα άλλα αραβικά κράτη, όπως το Ιράκ και η Σαουδική Αραβία, είναι προφανές ότι έχουν αφήσει εις την Αίγυπτον το «ναυτικόν προβάδισμα», διότι αυτή έχει το προνόμιον να συνορεύη με την Μεσόγειον. Τούτο όμως δεν σημαίνει ότι ο Αραβικός Σύνδεσμος δεν μετέχει εις το γενικόν σχέδιον της δημιουργίας Αραβικού εμπορικού στόλου και διά τούτο εις την προσεχή σύσκεψιν του Απριλίου περιλαμβάνεται εις την ημερησίαν του διάταξιν και το ζήτημα της χρηματοδοτήσεως μιάς μεγάλης ναυτιλιακής εταιρίας. Οι αραβικοί λαοί φιλοδοξούν εντός ολίγων ετών να δύνανται να κρατούν εις χείρας των την ναυτικήν επικοινωνίαν με τον έξω κόσμον.

Δίχως θόρυβον, ο Νάσερ κατήρτισε το σχέδιον διά του οποίου η μέχρι χθες ακόμη «χερσαία» Αίγυπτος μεταβάλλεται γοργώς εις ναυτικήν δύναμιν εις την Μεσόγειον.

Ν. ΠΟΛΙΤΗΣ

Η ΕΡΕΥΝΑ ΔΙΑ ΜΙΑΝ ΤΡΟΜΕΡΑΝ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑΝ

ΟΙ «ΕΜΠΟΡΟΙ ΒΡΕΦΩΝ» ΔΡΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Τί συμβαίνει με την «μαύρην αγοράν βρεφών».- 87 ατιμώρητοι μεσάζοντες

Η ΚΩΜΩΔΙΑ ΤΗΣ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ «ΔΙΑ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΥ»

1

«Διαθέτω προς πώλησιν ένα αγοράκι ηλικίας δύο μηνών. Τιμή, όχι κάτω των 1000 δολλαρίων. Το παιδί ανήκει σε μίαν πολύ καλή οικογένεια η οποία είναι τώρα άπορος».

Η καταπληκτική αυτή αγγελία έφθασε πριν από λίγο καιρό στα γραφεία του Εθνικού Ραδιοσταθμού της Νέας Υόρκης. Δεν είχε ταχυδρομηθή από την Ελλάδα, αλλά από μία πόλη της Δυτικής Γερμανίας. Ήταν ένα μικρό δείγμα του «εμπορίου βρεφών» το οποίον όπως έδειξαν οι έρευνες που ακολούθησαν, απλώνει σήμερα την ζοφερή σκιά του σε τέσσαρες χώρες.

Οι χώρες αυτές είναι η Ελλάδα, η Κορέα, η Γερμανία και η Ιαπωνία.

«Είναι τόσον εύκολο να αγοράσετε ένα βρέφος ώστε μπορείτε να το παραγγείλετε τηλεφωνικώς», εδήλωσεν ο νομικός σύμβουλος της νομοθετικής επιτροπής της πολιτείας της Νέας Υόρκης κ. Έρνεστ Μίτλερ.

Δύο χιλιάδες παιδιά υπολογίζονται ανεπίσημα ότι επωλήθησαν με τον τρόπο αυτό σε Αμερικανικές οικογένειες οι περισσότερες από τις οποίες είχαν θεωρηθή από τα τοπικά Κέντρα Παιδικής Προστασίας των Η.Π.Α. «ακατάλληλες δι' υιοθεσίαν».

Ένα μεγάλο μέρος των παιδιών αυτών μεταπωλήθη από την οικογένεια που τα υιοθέτησε αρχικά σε δεύτερη οικογένεια, διότι η υιοθεσία που είχε πραγματοποιηθή στον τόπο της καταγωγής τους δεν ίσχυε στην Αμερική, και κατόπιν σε τρίτη. Άλλα τα εγκατέλειψαν οι θετοί γονείς τους, λίγες ημέρες μετά την άφιξή τους γιατί είχαν παρουσιάσει μία απρόβλεπτη πάθηση. Ένα νοσοκομείον της δυτικής Αμερικής ανέφερεν ότι πέντε υιοθετημένα παιδιά εισήχθησαν για θεραπεία τρείς ημέρες μετά την άφιξή τους στην Αμερική. Το ένα έπασχε από φυματίωση. Όλα νοσηλεύθηκαν δαπάναις του Αμερικανικού Δημοσίου διότι οι γονείς τους τα είχαν εγκαταλείψει.

«Τα περισσότερα από τα παιδιά αυτά που έπεσαν θύματα αγοραπωλησίας κατάγονται από την Κορέα και την Ελλάδα» εδήλωσε τον περασμένο Αύγουστο η κ. Κάθρυν Έττιγκερ, διευθύντρια του τμήματος Παιδικής Προνοίας των Η.Π.Α.

Η Γερμανία και η Ιαπωνία ακολουθούν σε δεύτερη μοίρα.

«ΥΙΟΘΕΣΙΑ ΔΙ' ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΥ»

Πώς γίνεται το εμπόριον βρεφών; Με ποιό τρόπο κινούνται οι διάφοροι «μεσάζοντες»; Πώς δεν τους συνέλαβε ώς σήμερα η τσιμπίδα του νόμου; Τα ερωτήματα αυτά απασχολούν τον Έλληνα αναγνώστη που έδειξε τόσον δικαιολογημένη συγκίνηση ευθύς μόλις δημιουργήθηκε το ζήτημα.

Ας πάρουμε τα πράγματα με την σειρά των.

Για τις υιοθεσίες του εξωτερικού έχει γραφή ότι αποτελούν, όπως και η μετανάστευση ένα αναγκαίον κακό. Στην περίπτωση της μεταναστεύσεως η χώρα στέλνει στο εξωτερικό νέους, γερούς και κατηρτισμένους που εμεγάλωσαν δαπάναις της Ελληνικής οικονομίας. Η απώλεια είναι συνεπώς σημαντικώτερη. Αλλά ο μετανάστης μπορεί οποία στιγμή θελήση να επιστρέψη στην πατρίδα του αν διαπιστώση ότι οι συνθήκες στο εξωτερικό δεν τον ευνοούν. Ενώ για το παιδί των δύο και των πέντε ετών έδαφος οπισθοχωρήσεως δεν υπάρχει. Η υιοθεσία παραμένει το μεγάλο γεγονός της ζωής του. Πρέπει λοιπόν η πολιτεία, πριν το προωθήση στη νέα του πατρίδα να φροντίση με όσον το δυνατόν μεγαλύτερη στοργή να του εξασφαλίση τις καλύτερες δυνατές προϋποθέσεις για την επιτυχία της υιοθεσίας.

Ανακύπτει το ερώτημα: Εξασφαλίζονται από Ελληνικής πλευράς οι προϋποθέσεις αυτές για τα Ελληνόπουλα που υιοθετούνται στην Αμερική;

Θα ήταν οπωσδήποτε παρακεκινδυνευμένο να υποστηρίξη κάποιος την θέση αυτή, ιδίως μετά τις τελευταίες εξελίξεις.

Μεταξύ του 1953 και του 1958 υιοθετήθησαν στην Αμερική 1.200 περίπου Ελληνόπουλα. Η υιοθεσία των παιδιών αυτών στηρίχθηκε σε τρείς βασικά τρόπους.

1) Ο πρώτος τρόπος, και τελειότερος, αν κρίνη κανείς από τα αποτελέσματα που προέκυψαν, είναι η υιοθεσία εξ αποστάσεως που εφαρμόζει η «Διεθνής Κοινωνική Υπηρεσία», η οποία εδρεύει στη Γενεύη και διαθέτει γραφεία σε 15 χώρες του κόσμου (συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδος). Πριν από κάθε υιοθεσία συντάσσεται μία προσεκτική και λεπτομερής μελέτη της προσωπικότητος των υιοθετούντων και της οικονομικής των καταστάσεως που συγκρίνεται κατόπιν με το ιστορικό του παιδιού. Ακολουθεί μία δοκιμαστική συμβίωσις των θετών γονέων με το παιδί, η οποία διαρκεί από έξη μήνες ώς ένα χρόνο. Τέλος αφού διαπιστωθή ότι το ανδρόγυνο είναι κατάλληλο για το υιοθετούμενο παιδί, ολοκληρώνεται η υιοθεσία.

2) Ο δεύτερος τρόπος είναι η ενώπιον Ελληνικού δικαστηρίου υιοθεσία παιδιού από Αμερικανό, ο οποίος επισκέπτεται την Ελλάδα. Και

3) Υπάρχει ακόμη μία μορφή υιοθεσίας, η «Υιοθεσία δι' αντιπροσώπου» (Proxy adoption). Η μορφή αυτή καυτηριάζεται από όλους τους ειδικούς στα προβλήματα της υιοθεσίας και έχει καταργηθή στις περισσότερες χώρες. Στην περίπτωση αυτή έχομε ένα άτομο, συνήθως δικηγόρο, που ενεργεί ως πληρεξούσιος του υιοθετούντος. Επιλέγει το παιδί και προχωρεί στη νομιμοποίηση της υιοθεσίας ενώπιον του Ελληνικού Δικαστηρίου. Κατά την διαδικασία η οποία είναι μάλλον τυπική, εξετάζεται εάν η ηλικία του υιοθετούντος και η διαφορά της ηλικίας του από το παιδί δεν έρχονται σε αντίθεση με το Δίκαιον της πολιτείας από την οποίαν κατάγεται ο πρώτος. Εν συνεχεία το παιδί ταξιδεύει με τις φροντίδες συνήθως της ιπταμένης συνοδού, έως ότου το παραλάβουν, οι θετοί γονείς του.

Η μορφή αυτή της υιοθεσίας είχε διεθνώς ένα απροσδόκητο αποτέλεσμα. Εδημιούργησε ένα επάγγελμα. Το επάγγελμα του «πράκτορος υιοθεσιών» όπως επεκράτησε να ονομάζωνται κατ' ευφημισμόν οι εξ επαγγέλματος αντιπρόσωποι. Ένας Αμερικανός αγρότης, ο διευθυντής ενός Ιδρύματος αγάμων γυναικών της Ελβετίας, ένας Γερμανός παιδίατρος, ένας συμβολαιογράφος, αρκετοί δικηγόροι και ένας υπάλληλος μιάς εταιρίας βαφής τοίχων ήσαν οι πρώτοι που εσταδιοδρόμησαν με επιτυχίαν στον τομέα αυτόν.

Ο τελευταίος (ο υπάλληλος της Εταιρίας βαφής τοίχων), ομολογεί με κυνισμόν σε γράμμα του προς ένα ανδρόγυνο που ήθελε να υιοθετήση ένα παιδί: «Παράλληλα με το κύριόν μου επάγγελμα έχω φήμην καλού εμπόρου».

Ο «Σύνδεσμος Παιδικής Προστασίας» των Ηνωμένων Πολιτειών ο οποίος καταγγέλλει την περίπτωσιν αυτήν σε σχετική του έκθεση, προσθέτει ότι:

«Στην Ελλάδα, διεπιστώθη ότι κινείται πρός συλλογήν βρεφών μία αδελφότης. Στην πόλη Κρέσγουελτ, Όρεγκον, ένας επιδέξιος αγρότης ο οποίος ακούει στο όνομα Χάρρυ Χόλτ ίδρυσε μίαν εταιρία υιοθεσιών της ιδίας μορφής, η οποία κατέρριψε το ρεκόρ. Διέθεσε 600 βρέφη σε ισάριθμες οικογένειες της Αμερικής.

Μία πυκνή μάζα ατόμων, από ιερείς έως αέργους, έχουν ριφθή με πάθος στην επιχείρηση των υιοθεσιών.

«Υπελόγισα ότι στην Ελλάδα κινούνται 87 δικηγόροι με αντικειμενικόν σκοπόν την συλλογήν βρεφών», ανέφερεν υπάλληλος της Αμερικανικής αποστολής. «Οι πέντε - έξη από αυτούς έχουν άνω των 10 υποθέσεις».

ΕΝΑ ΒΡΕΦΟΣ, 2.600 ΔΟΛΛΑΡΙΑ!

Πώς ακριβώς κινούνται οι «πράκτορες υιοθεσιών;». Κατ' αρχήν εντοπίζουν το παιδί, βολιδοσκοπούν την μητέρα του ή το ζητούν από το Ίδρυμα στο οποίον στεγάζεται. Παίρνουν κατόπιν μία φωτογραφία του παιδιού

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ 10ην ΣΕΛΙΔΑ

Δύο από τα παιδιά που υιοθετήθησαν εις την Αμερικήν κατά τα τελευταία έτη, μέσω της «Διεθνούς Κοινωνικής Υπηρεσίας». Σήμερα τα παιδιά αυτά είναι θαυμάσια αποκατεστημένα εις την νέαν των πατρίδα. Θα ημπορούσαν όμως, εις τας χείρας ασυνειδήτων πρακτόρων, να αποτελέσουν λείαν της «μαύρης αγοράς» παιδιών... (Τα ονόματα των υιοθετηθέντων παιδιών αποτελούν μετά την υιοθέτησιν «ιερόν μυστικόν», και ως εκ τούτου δεν επιτρέπεται να αναγράφωνται).

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΦΛΩΡΕΝΤΙΑ

Ένας Έλλην ζωγράφος κατακτά την Ιταλίαν

ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΚΕΣΣΑΝΛΗ

ΤΟΥ κ. ΤΩΝΗ ΣΠΗΤΕΡΗ

ΦΛΩΡΕΝΤΙΑ, Ιανουάριος

Το σημερινό σημείωμα είναι αφιερωμένο σ' έναν Έλληνα, ένα νέο ζωγράφο — ο Νίκος Κεσσανλής είναι μόλις εικοσιοκτώ χρονών —που πριν από λίγα χρόνια ήρθε στην Ιταλία και κατώρθωσε μέσα σ' αυτό το ελάχιστο διάστημα να κατακτήση μιάν αξιοζήλευτη θέση ανάμεσα στους εδώ [illegible]

Νίκου Κεσσανλή: «Συνάντησις» 1958

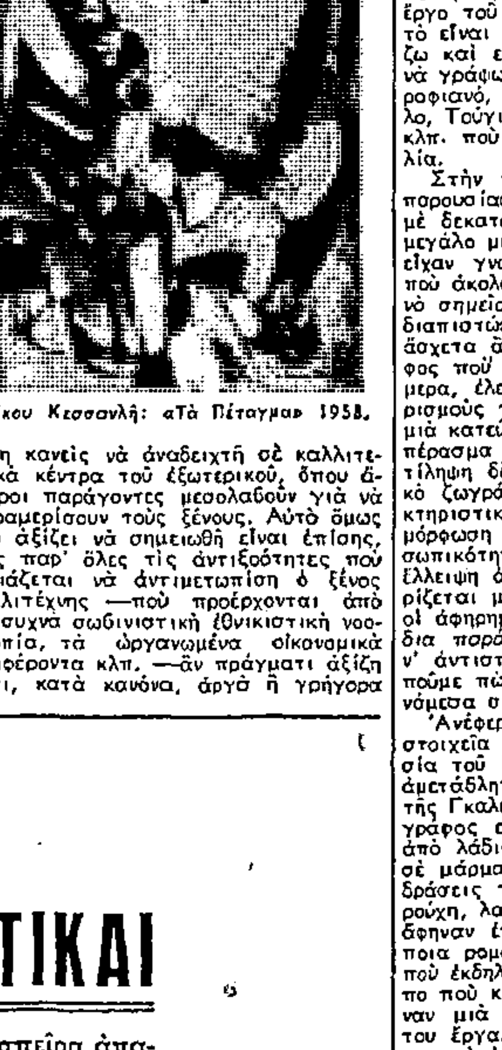

Νίκου Κεσσανλή: «Τό Πέταγμα» 1958

ρέση κανείς να αναδειχτή σε καλλιτεχνικά κέντρα του εξωτερικού, όπου άπειροι παράγοντες μεσολαβούν για να παραμερίσουν τους ξένους. Αυτό όμως που αξίζει να σημειωθή είναι επίσης, πώς παρ' όλες τις αντιξοότητες που χρειάζεται να αντιμετωπίση ο ξένος καλλιτέχνης —που προέρχονται από τη συχνά σωβινιστική εθνικιστική νοοτροπία, τα ωργανωμένα οικονομικά συμφέροντα κλπ. —αν πράγματι αξίζη κάτι, κατά κανόνα, αργά ή γρήγορα θα έλθη η ώρα του. Το δυστύχημα είναι —όπως άλλωστε πολλές φορές τονίστηκε από τη στήλη αυτή και στο παρελθόν —ότι δε γίνεται αρκετή και σωστή προβολή των καλλιτεχνικών μας δυνάμεων στο εξωτερικό, γιατί, ανεξάρτητα από τάσεις ή αντιλήψεις —όπως δείχνουν και οι πρόσφατες επιτυχίες των Μόραλη και Τσαρούχη στη Μπιεννάλε της Βενετίας, του Τόμπρου στη Φλωρεντία, του Χατζηκυριάκου στην Αμερική ή η θέση που κατέλαβαν στο εξωτερικό νεώτεροι, όπως οι Ανδρέου, Γαΐτης, Καλιγιάννης, Κεσσανλής, Κουλεντιανός, Τσίγκος κ. ά. — άξιους καλλιτέχνες βγάζει ο τόπος μας.

Αξίζει λοιπόν όταν ένας απ' αυτούς σημειώση μιάν επιτυχία, το γεγονός, όταν είναι μπορετό, να γίνεται ευρύτερα γνωστό και στο ελληνικό κοινό.

Δεν είναι η πρώτη ατομική έκθεση του Κεσσανλή που έχει οργανωθή στο εξωτερικό. Άλλες προηγήθηκαν στη Ρώμη, στο Μιλάνο, στη Βέρνη και σε πολλές ομαδικές έχει λάβει μέρος (Κλήβελαντ, Τσιντσινάτι, Πίτσμπουργκ, Νέα Υόρκη, Μπιεννάλε Βενετίας, Σπολέτο κ. ά.). Είναι η πρώτη όμως που είχα την ευκαιρία να δώ, μετά από την εμφάνισή του στην Αθήνα στα 1955 και χαίρομαι ιδιαίτερα που μπορώ σήμερα να μιλήσω για το έργο του «Νίκου» —με το όνομα αυτό είναι τώρα γνωστός —όπως ελπίζω και εύχομαι σύντομα να μπορέσω να γράψω και για τους Κανιάρη, Σαροφιανό, Τσόκλη, Χατζή, Παναγόπουλο, Τούγια, Βογιατζή, Κωνσταντινίδη κλπ. που ζούν στην Ιταλία και Γαλλία.

Στην τωρινή έκθεση ο Κεσσανλής παρουσίασε την πρόσφατη εργασία του με δεκατέσσερες πίνακες, μερικοί σε μεγάλο μέγεθος (3 μ. Χ 2 μ.). Όσοι είχαν γνωρίσει τα διαδοχικά στάδια που ακολούθησε πριν φθάση στο τωρινό σημείο, μπορούν αρκετά εύκολα να διαπιστώσουν τη συνοχή που υπάρχει, άσχετα αν από παραστατικός ζωγράφος που ήταν στο ξεκίνημά του, σήμερα, ελευθερωμένος από τους περιορισμούς του «θέματος», βαδίζει σε μιά κατεύθυνση εντελώς ανεικονική. Το πέρασμα από τη μιά στην άλλην αντίληψη δεν εξαλείφει στον πραγματικό ζωγράφο τα βασικά εκείνα χαρακτηριστικά που συντέλεσαν στη διαμόρφωση της καλλιτεχνικής του προσωπικότητας και δείχνει τουλάχιστο έλλειψη οπτικής παιδείας να υποστηρίζεται με ελαφριά καρδιά πώς «όλοι οι αφηρημένοι είναι ίδιοι». Με την ίδια παράδοξη λογική θα μπορούσαμε ν' αντιστρέψουμε τους όρους και να πούμε πώς δεν υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στους παραστατικούς.

Ανέφερα προηγουμένως πώς τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν την εργασία του Κεσσανλή παραμένουν βασικά αμετάβλητα. Στην ατομική του έκθεση της Γκαλερί ΑΔΕΛ στα 55, ο νέος ζωγράφος είχε παρουσιάσει ένα σύνολο από λάδια, τέμπερες και εγκαυστικές σε μάρμαρο, που παρ' όλες τις επιδράσεις των Μόραλη, Νικολάου, Τσαρούχη, λαϊκών ή βυζαντινών προτύπων, άφηναν επίσης να διαφαίνεται η κάποια ρομαντική και τρυφερή διάθεση που εκδηλωνόταν με τον περίεργο τρόπο που κινούσε τους τόνους, που έδιναν μιά ποιητική νότα σε ωρισμένα του έργα. Συγχρόνως, στους πίνακες του με εγκαυστική κυρίως, διαπιστώναμε μιάν εκφραστική ρωμαλεότητα που ερμήνευε η αδρή γραμμή του σχεδίου και η συνεκτική ποικιλόμορφη, πολύτιμη πάστα.

Η μετέπειτα εργασία του, παρ' όλες τις διακυμάνσεις και παρεκκλίσεις που σημειώνει σε διάφορα στάδια αναζητήσεων, κινήθηκε ουσιαστικά ανάμεσα στους δυό αυτούς πόλους. Και στην τελευταία δουλειά που παρουσίασε στη Φλωρεντία, την πιό πλούσια σε περιεχόμενο και πιό κατασταλαγμένη σε σκέψη και αντίληψη, διαπιστώσαμε τη συνύπαρξη των δυό αυτών εκφράσεων.

Από τα έργα που είχε εκθέσει στη φετεινή Μπιεννάλε της Βενετίας ώς τα σημερινά, ο Κεσσανλής πέρασε από τρία διαδοχικά στάδια, απ' ό,τι μαρτυρούν τα εκθέματά του. Τρία στάδια γύρω από το ίδιο πρόβλημα, πρόβλημα χώρο[...] μέσα σ' αυτόν κινείται η φόρμα[...] χάνει σιγά - σιγά την

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ 10ην ΣΕΛΙΔΑ

ΑΙΘΟΥΣΑ ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

Σήμερον Κυριακήν 18 Ιανουαρίου 1959 ώρα 11.30 π.μ.

ΕΡΑΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρός Προικοδότησιν απόρων κορασίδων ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ

τη ευγενή συμπράξει των καλλιτεχνών της

ΕΘΝΙΚΗΣ ΛΥΡΙΚΗΣ ΣΚΗΝΗΣ

Δος ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΑΚΗ ΤΣΟΥΜΠΡΗ

ΚΩΣΤΑ ΤΡΩΓΑΔΗ

ΚΙΚΗΣ ΜΟΡΦΩΝΙΟΥ

ΑΓΓΕΛΑΣ ΛΑΛΑΟΥΝΗ

Και του

ΜΙΧ. ΣΟΒΑΤΖΟΓΛΟΥ

(Κιθάρα)

Εις το πιάνο ο ΜΑΕΣΤΡΟΣ της Εθνικής Λυρικής Σκηνής

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΤΟ ΕΘΝΙΚΟΝ ΛΑΧΕΙΟΝ

Συνεχίζει τον δρόμον του και προσφέρει εις όλους τας πολλάς πιθανότητας μιάς καλής

ΤΥΧΗΣ

Εγγραφήτε εις την

48ΗΝ ΕΚΔΟΣΙΝ

Α' ΚΛΗΡΩΣΙΣ

6-7 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1959

ΚΑΝΕΙΣ ΔΕΝ ΜΕΤΑΝΟΕΙ

ΠΛΑΣΤΑΙ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΑΙ

Φέρομεν εις γνώσιν των κ.κ. συναλλασσομένων ότι σπείρα απατεώνων εκμεταλλευομένη την απεριόριστον πίστιν της Επωνυμίας μας εις την αγοράν και γνωρίζουσα προφανώς ότι ουδέποτε αποδεχόμεθα συναλλαγματικάς κυκλοφορεί τοιαύτας εκδόσεώς μας με πλαστήν σφραγίδα και υπογραφήν.

Συνιστώμεν όθεν εις τους κ.κ. συναλλασσομένους όπως μη δέχωνται συναλλαγματικάς εκδόσεώς μας πριν ή διαπιστώσωσι το γνήσιον αυτών.

«ΓΚΡΕΚΑ»

ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

ΑΡ. Σ. ΣΚΥΛΙΤΖΗΣ

Όθωνος 8, Αθήναι. Τηλ. 21 - 431